

Onze Lieve Vrouw van Amersfoort

Beeld van een beeld

Bescheiden, achter de tweede pilaar rechts in de St. Franciscus Xaveriuskerk, staat een eikenhouten Mariabeeldje. Eeuwen geleden vervaardigd door een Rijnlandse kunstenaar. Maria draagt haar kind op de rechterarm een vrij unieke weergave. Die twee staan daar stilletjes, in de ochtendzon.

De tand des tijds heeft z'n sporen in het snijwerk achtergelaten. Maar het is goed zo. Zij hoeft hier niet zó prominent aanwezig te zijn als haar gerestaureerde evenbeeld, de Onze Lieve Vrouwetoren. Die bescheidenheid is haar sieraad, want zelf is zij ook maar de plaatsvervangster van het oorspronkelijke Lieve Vrouwebeeldje, dat in de beek buiten de stad werd gevonden. Dat originele beeldje, in de loop der eeuwen geheel verpulverd, vormt de inhoud van een klein pakketje, dat nu in de Oud Katholieke kerk van de heilige Georgius in een schrijn wordt bewaard

Het verhaal van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort dat in 1444 begint, is genoegzaam bekend. Een jonge vrouw, op weg om in te treden in één van de Amersfoortse kloosters, schaamt zich een van huis meegekregen, "simpel" Mariabeeldje mee in het klooster te nemen. Enige goede smaak in deze kan haar niet ontzegd worden, want oudheidkundig onderzoek van wat ons rest, heeft uitgewezen dat het betreffende beeldje waarschijnlijk in massaproductie, van pijpjaarde gemaakt werd. Hoe dan ook. "Met onbedagtsaemheyd" werpt zij "hetselve Beeldeken" in de beek, waar het door een Amersfoortse vrouw wordt gevonden. En reeds direct na het vinden doen zich zo veel wonderlijke zaken voor, dat een waardige plaats voor het beeldje wordt ingeruimd in een kapel, die toen op het huidige Lieve Vrouwekerkhof stond. Zeer vele wonderen worden opgeschreven in het Mirakelboek met zo'n 550 vermeldingen. De toestromende pelgrims, zelfs van over de Nederlandse grenzen, kregen in de week voor Pinksteren de gelegenheid deel te nemen aan processies, genezing voor hun kwalen en zorgen af te bidden en hun giften af te dragen die de bouw van de Onze Lieve Vrouwetoren mogelijk maakten.

Maar ook 'het Beeld van een beeld', kent een eigen historie en het zou bij de Beeldenstorm bij het plunderen van de Sint Joriskerk voor vernieling behouden zijn door het van een spelende jongen te kopen. Eeuwenlang is dit familiebezit en in bruikleen gegeven om te dienen als centrum van de verering van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort. Het hoogtepunt van de Mariadevotie is de stille bidtocht: "de Vrouwevaart", die jaarlijks op de zaterdag na Hemelvaart 's morgens om half acht begint. Het is een eigentijdse voortzetting van de middeleeuwse vieringen, van de ommegangen, die officieel in 1720 door de stadsoverheid werden verboden. Naar de mondelinge overlevering verluidt, zouden trouwe bewoners van onze stad sindsdien alle jaren door, in de nachtelijke stilte het oude gebruik in ere hebben gehouden. Sedert 1933 wordt weer de oorspronkelijke tocht gelopen met aansluitend een kerkelijke viering.